

Pyhien juhлина. Profeetat

Profeettojen epistola (vaihtoehto 1)

(1. Kor. 14: 20 – 25)

”Veljet, älkää olko ajatuksiltanne lapsia. Pahuudessa olkaa kehittymättömiä, ajattelussanne aikuisia. Lain kirjassa sanotaan: - Oudoilla kielillä ja vieraiden huulilla olen puhuva tälle kansalle, eikä se sittenkään kuuntele minua, sanoo Herra. Outoja kieliä ei siis ole tarkoitettu merkiksi uskoville, vaan niille, jotka eivät usko; profetoiminen sen sijaan ei ole merkinä epäuskoisille vaan uskoville. Jos seurakunnan yhteisessä kokouksessa kaikki puhuisivat kielillä ja sinne tulisi ulkopuolisia tai epäuskoisia, he varmasti sanoisivat, että te olette järjiltänne. Jos sen sijaan kaikki profetoisivat ja joku epäuskoinen tai ulkopuolinen tulisi paikalle, hän joutuisi kaikkien koeteltavaksi ja tutkittavaksi ja hänen sydämensä salaisuudet paljastuisivat. Silloin hän heittäytyisi kasvoilleen maahan, rukoilisi Jumalaa ja tunnustaisi: ”Jumala on todella teidän kanssanne.”

Ennen tätä tekstiä Paavali käsitteli laajasti kielillä puhumista ja profetoimista seurakunnan kokouksessa. Hän ei kieltänyt kielillä puhumista, mutta toi esille siihen liittyviä ongelmia. Profetoimisen hän totesi rakentavan seurakuntaa.

”Lain kirjassa sanotaan” ja siitä oleva lainaus on profeetta Jesajan kirjasta (Jes. 28: 11 -12). ”Lain kirja” on tässä kohdassa osittain harhaanjohtava, sillä yleensä sillä viitataan viiteen Mooseksen kirjaan. Nyt Paavali poikkeuksellisesti tässä kohdassa tarkoittaa yleensä Vanhan testamentin kirjoja. Jesajan kirjassa tässä kohdassa Jerusalemin viisaat torjuvat profeetan ilmoituksen.

Oudot kielet ovat merkkejä ulkopuolisille ja epäuskoisille, profetoiminen (voimakas opetus) merkinä uskoville. Ulkopuolinen pitäisi outona, jos kaikki seurakunnan kokouksessa puhuisivat vieraita kieliä. Profetoiminen merkitsisi ulkopuoliselle kokemusta Jumalan läsnäolosta seurakunnassa. Tässä on Paavalin voimakas kannanotto profetoimisen puolesta ja kritiikkiä kielillä puhumisesta.

Profeettojen epistola (vaihtoehto 2)

(Hepr. 6: 13 – 20)

”Veljet, antaessaan Abrahamille lupauksensa Jumala vannoi omaan nimeensä, koska ei ollut ketään suurempaa, jonka nimeen hän olisi vannonut. Hän lupasi: ”Minä siunaan sinua runsain

määrin ja annan sinulle runsaasti jälkeläisiä”, ja kärsivällisesti odotettuaan Abraham sai, mitä hänelle oli luvattu. Ihmiset vannovat jonkun itseään suuremman nimeen. Vala merkitsee heille asian vahvistusta, se lopettaa kaikki vastaväitteet. Siksi myös Jumala vannoi lupauksensa takeeksi vielä valan. Hän tahtoi tällä erityisellä tavalla osoittaa niille, joita lupaus koskee, että hänen päätöksensä ei muutu. Noilla kahdella järkähtämättömällä sanallaan, joissa hän, Jumala, ei voi valehdella, hän tahtoi rohkaista meitä, hänen turviinsa paenneita, ja kannustaa pitämään kiinni toivosta, joka on edessämme. Se toivo on elämämme ankkuri, luja ja varma. Se ulottuu väliverhon tuolle puolen. Sinne Jeesus meidän edelläkävijämme meni, kun hän oli tullut ylipapiksi, jonka pappuus on ikuista, Melkisedekin pappetta.”

Toivon perusta on Jumalan antama lupaus, jonka Hän vannoi ”omaan nimeensä”. Hän lupasi Abrahamille ”jälkeläisiä niin paljon, että he ovat kuin taivaan tähdet tai hiekanjyvät meren rannalla.” ”Sinun jälkeläistesi saama siunaus tulee siunaukseksi kaikille maailman kansoille.” (1. Moos. 22: 16 – 18). Tämä lupaus liittyy siihen, että Abraham oli valmis uhraaman oman poikansa Iisakin Jumalan käskystä.

”Kärsivällisesti odotettuaan Abraham sai, mitä hänelle oli luvattu.” Tämän on joskus ajateltu viittaavan Abrahamin elinaikaan, mutta Heprealaiskirjeen kirjoittajan tarkoitus on todennäköisesti tässä hetkessä ja yleensä lopun ajassa. Abrahamin jälkeläisiä ovat kaikki ne, jotka jakavat hänen kanssaan yhteisen uskon Jumalaan. He jakavat myös Abrahamin saaman siunauksen.

Jumalan vannoma vala varmistaa lupauksen. Kirjoittajan mielessä ei nyt ole Abrahamille vannottu vala, vaan siinä, että Jeesuksesta tuli ylimmäinen pappi Melkisedekin järjestyksen mukaan. Tämän ylipappisuuden merkitystä kirjoittaja käsittelee seitsemännessä luvussa ja kahdeksannessa luvussa esillä on uuden liiton ylipappi. Tästä ylipapista Jumala vannoo: ”Sinä olet pappi ikuisesti, sinun pappuutesi on Melkisedekin pappetta” (Ps. 110: 4). Tähän ylipappiin perustuu kristillinen toivo, Hän on Jeesus Kristus.

”Kaksi järkähtämätöntä sanaa” tarkoittaa Jumalan lupausta ja valaa. Niiden tarkoitus on rohkaista kristittyjä ja kannustaa pitämään kiinni toivosta. Tämä toivo on ankkuri, siis se, jolla pidetään kiinni uskosta. Mutta toivo myös ”ulottuu väliverhon tuolle puolen”. Väliverhon tuolla puolella tarkoittaa taivasten valtakuntaa. Tässä kirjoittaja palaa erämaavaelluksen aikaan ja Mooseksen aikaiseen telttamajaan. Siinä oli kaksi osaa, pyhä ja kaikkeinpyhin, joiden välillä on väliverho (2. Moos. 26: 31 - 35). Kaikkein pyhintä pidettiin Jumalan asuinsijana. Jeesus meidän ylipappinamme on mennyt Kaikkein pyhinpään eli taivaaseen tuoden samalla sovintouhrin (itsensä) sinne. Meidän toivomme

perustuu Kristuksen suorittamaan uhriin. Hän on meidän edelläkävijämme. Tämä sanonta paljastaa, että mekin olemme menossa sinne.

Profeettojen epistola (vaihtoehto 3)

(Jaak. 5: 10 – 20)

”Veljet, ottakaa vastoinkäymisten kestämisessä ja kärsivällisyydessä esikuvaksenne profeetat, jotka ovat puhuneet Herran nimessä. Niitä, jotka kestävät loppuun asti, me ylistämme autuaiksi. Te olette kuulleet Jobin kestävydestä ja tiedätte, mihin tulokseen Herra antoi sen johtaa. Herra on laupias ja anteeksiantava. Ennen kaikkea, veljeni, älkää vannoko, älkää taivaan, älkää maan älkääkään minkään muunkaan kautta. Kun myönnätte, sanokaa vain: ”Kyllä”, kun kiellätte, sanokaa ”Ei”. Muutoin teitä kohtaa tuomio. Jos joku teistä kärsii, hän rukoilkoon; jos joku on hyvillä mielin, hän laulakoon kiitosvirsiä. Jos joku teistä on sairaana, kutsukoon hän luokseen seurakunnan vanhimmat. Nämä voidelkoot hänet öljyllä Herran nimessä ja rukoilkoot hänen puolestaan, ja rukous, joka uskossa lausutaan, parantaa sairaan. Herra nostaa hänet jalkeille, ja jos hän on tehnyt syntiä, hän saa sen anteeksi. Tunnustakaa siis syntinne toisillenne ja rukoilkaa toisten puolesta, jotta parantuisitte. Vanhurskaan rukous on voimallinen ja saa paljon aikaan. Elia oli samanlainen ihminen kuin me. Hän rukoili hellittämättä, ettei sataisi, eikä maa saanut sadetta kolmeen ja puoleen vuoteen. Ja kun hän taas rukoili, taivas antoi sateen ja maa tuotti jälleen hedelmää. Veljeni, jos joku teistä eksyy totuudesta ja toinen ohjaa hänet takaisin, niin tietäkää tämä: joka palauttaa syntisen harhatieltä, pelastaa hänet kuolemasta ja peittää paljotkin synnit.”

Vainotoimenpiteet kristittyjä kohtaan ovat alkaneet. Jaakob esittää profeettojen kestämisestä ja kärsivällisyyden esimerkkinä, sillä myös he kokivat vainoja. Profeetat esitetään tässä marttyyreina. Loppuun asti kestäviä hän ylistää autuaiksi (onnellisiksi), sillä he saavat elämän Jumalan yhteydessä (vrt. Jaak. 1: 12). Teksti on voinut saada vaikutteita profeetta Danielilta: ”Onnellinen se, joka jaksaa odottaa ja kestää” (Dan. 12: 12). Seuraava esimerkki on Job. Hän tuli kuuluisaksi kestävydestään. Maininta Jobista on sellaisessa muodossa, että kirjoittaja olettaa kuulijoiden (lukijoiden) olevan selvillä Jobin elämän eri vaiheista.

”Herra on laupias ja anteeksiantava.” Tämä on Vanhan testamentin ilmaisu (2. Moos. 34: 6; Ps. 103: 8; 111: 4; 145: 8). Kärsivällisyys oli tuon ajan stoalaisuuden ihannekuva. Jaakob korostaa, että kristityn kärsivällisyys perustuu jumalalliseen armoon ja toivoon Herran tulosta.

Seuraavaksi Jaakob käsittelee vannomista. ”Ennen kaikkea” oli tuon ajan kirjeissä oleva ilmaisu, jossa kiinnitettiin kirjeen lopussa huomiota johonkin tärkeään asiaan. Tutkijoiden mukaan Jaakobin teksti ei täysin kiellä vannomista, vaan kiinnittää huomiota totuuden puhumiseen. Valheen puhuminen toisi tuomion. Samaa asiaa käsitteli myös Matteus (Matt. 5: 33 – 37). Matteus myös mainitsee tarkemmin, miten jonkin asian vakuuttaminen oikeaksi olisi tapahduttava. Tutkijoiden mukaan Matteuskaan ei täysin kiellä valan mahdollisuutta. Todennäköisesti sekä Jaakobin että Matteuksen lähde (tapahtuma?) on sama. Nähtävästi Jaakobin versio on lähempänä Jeesuksen alkuperäistä puhetta.

Seuraavaksi Jaakob siirtyy rukoukseen. Kärsiminen ja hyvillä mielin oleminen ovat elämän eri puolia. Opetus tässä on, että elämän eri tilanteissa pitää rukoilla: ”Rukoilkaa joka hetki” (Ef. 6: 18). Ilo ja rukous kuuluvat yhteen (Room. 12: 12).

”Jos joku teistä on sairaana” viittaa ”vuodepotilaaseen”. Kyseistä sanaa on käytetty niistä, jotka lähestyvät mahdollista kuolemaa mutta kyseessä ei ole kuolinhetki.

”Seurakunnan vanhimmat” ei tarkoita ihmisten ikää. Varhaisen kirkon sanastossa se tarkoitti seurakunnan papistoa. Sanalla viitattiin niin apostolin tehtäviin hoitaviin kuin myös niihin, joilla oli virallinen asema seurakunnassa. Uusien lähetysseurakuntien johdossa oli ”vanhimpia” (tässä yhteydessä oikea sana voisi olla piispa).

Näiden tuli rukoilla sairaan puolesta. Siirakin kirjassa (Siir. 38: 9 – 10) puhutaan rukouksesta sairauden aikana. Samalla ihminen tuli ”puhdistaa sydän kaikesta synnistä”. Öljyllä voitelemine on parantava asia, josta kertoo niin Vanha testamentti kuin rabbiiniset kirjoitukset. Se oli yleistä tuohon aikaan kreikkalaisten keskuudessa. Evankelista Luukas mainitsee sen kertomuksessa laupiaasta samarialaisesta (Luuk. 10: 34). Sen tuli tapahtua ”Herran nimessä”. Näin öljyllä voitelu ei ole tässä tapauksessa lääketieteellinen hoitomuoto, vaan se kertoo Herramme Jeesuksen Kristuksen parantavasta voimasta (vrt. Mark. 6: 13). Sairaanvoitelun tarkoituksena on siis sekä ruumiillinen että hengellinen parantuminen (syntien anteeksi saaminen).

Parantavana asiana on uskossa lausuttu rukous. ”Parantaa sairaan” voidaan suomentaa myös ”pelastaa sairaan”. Evankeliumeissa tätä sanaa on käytetty ilmaisemaan joko parantamista tai pelastamista. Hyvin usein se yhdistetään uskoon. Tässä yhteydessä se todennäköisesti tarkoittaa parantamista.

”Herra nostaa hänet jalkeille” on samassa muodossa kuin kerrotaan Jeesuksen parantaessa sairaita. Herra tässä yhteydessä tarkoittaa Jeesusta, mutta sanana se on voitu lainata juutalaisilta, joilla se tarkoittaa Jumalaa. ”Jos hän on tehnyt syntiä, hän saa sen anteeksi” todennäköisesti ei tarkoita ihmisten tavanomaisia syntejä vaan jotain suurempaa. Jeesuksen toiminnassa usein fyysinen parantuminen yhdistyy syntien anteeksiantoon (Mark. 2: 1 – 12; Joh. 5: 14).

Jaakob ei esittele sairaiden voitelussa jotain uutta asiaa, vaan hän kertoo olemassa olevasta käytännöstä. Se voidaan toimittaa kenelle tahansa sairaalle. Sairaalle ei tarvitse olla ”kuolemanvaarassa”.

”Tunnustakaa syntinne toisillenne” ei välttämättä liity sairaanvoiteluun. Tässä Jaakob puhuu yleisesti syntien anteeksi antamisesta. Syntien tunnustaminen on yksi Vanhan testamentin teemoista (3. Moos. 5: 5; 4. Moos. 5: 7; Ps. 32: 5; Dan. 9: 4 – 20; Esra 9: 6 – 15). Se tunnetaan myös Uudessa testamentissa (Matt. 3: 6; Ap.t. 19: 18) ja varhaisessa kirkossa (Did. 4: 14; Barn. 19: 12; 1. Klem. 51: 3). ”Tunnustakaa siis syntinne toisillenne” viittaa todennäköisesti jumalanpalvelukseen, kuten Apostolien opetuksessa (Did. 4: 14). Varhaisessa kirkossa katumus osoitettiin julkisesti seurakunnan läsnäollessa. Myöhemmin se muuttui muodoltaan ”yksityisemmäksi”. Todennäköisenä syynä oli seurakuntien jäsenmäärien kasvu ja myös ei-seurakuntalaisten osallistuminen jumalanpalveluksiin. Tällöin sosiaalinen paine muodostui liian suureksi katuvalle. Nykyisessä käytännössä seurakuntaa edustaa pappi. Kristityn on erotettava kaksi asiaa toisistaan: syntien tiedostaminen (näkeminen) ja syntien tunnustaminen. Meidän on tiedostettava syntimme Jumalan edessä, mutta syntien tunnustaminen tapahtuu seurakunnan edessä (katumuksen sakramentissa). Syntien anteeksi antamisen vallan Kristus antoi apostoleilleen ja heidän välityksellään Kirkon papistolle.

”Rukoilkaa toistenne puolesta” liittyy todennäköisesti tässä nimenomaan katumuksen sakramenttiin. Katumuksen tapahduttua rukoiltiin yhdessä. ”Jotta parantuisitte” ei siis viittaa sairaan fyysiseen parantumiseen vaan katujien ja koko yhteisön hengelliseen parantumiseen.

”Vanhurskaan rukous on voimallinen ja saa paljon aikaan.” Tekstin yleinen ajatus löytyy Vanhasta testamentista (Ps. 34: 16, 18; Sananl. 15: 29). Tekstin tarkoituksena on lujittaa uskoa kristillisen rukouksen voimaan ja kehottaa toteuttamaan sitä käytännössä.

Profeetta Elia esitetään Vanhan testamentin esimerkkinä tehokkaasta rukouksesta. Jaakob toteaa, että ”Elia oli samanlainen ihminen kuin me”. Jaakobin tarkoituksena on esittää Eliaan rukous enemmänkin ihailun kohteena kuin seurattavana esikuvana rukouksesta.

Jaakob toteaa, ettei ”maa saanut sadetta kolmeen ja puoleen vuoteen”. Tapauksesta kertova ensimmäinen Kuningasten kirja on ajan suhteen epämääräisempi: ”yli kaksi vuotta” (vrt. 1. Kun. 18: 1). Jaakob seuraa tässä juutalaista traditiota (vrt. Luuk. 4. 25). Taustalla voi olla Danielin kirja (Dan. 7: 25; 12: 7). Ilmestyskirjassa esiintyy myös sama kolme ja puoli vuotta (Ilm. 11: 2, 9; 12: 6, 14).

”Toinen ohjaa hänet takaisin” tarkoittaa palauttamista uskoon ja seurakunnan yhteyteen. ”Pelastaa hänet kuolemasta” tarkoittaa lopun ajan hengellistä kuolemaa, mikä on ero Jumalasta. Sana ”hänet” voi viitata joko syntiseen tai pelastajaan. Todennäköisesti teksti tarkoittaa kumpaakin persoonaa. ”Peittää paljotkin synnit” tarkoittaa anteeksi antamista (vrt. Ps. 32: 1 – 2; Room 4: 7 – 8).

Profeettojen evankeliumi (vaihtoehto 1)

(Matt. 23: 29 – 39)

”Herra sanoi luokseen tulleille juutalaisille: ”Voi teitä, lainopettajat ja fariseukset! Te teeskentelijät! Te rakennatte profeettojen haudoille muistomerkkejä, te koristelette vanhurskaiden hautakiviä ja sanotte: ”Jos me olisimme eläneet isiemme aikana, emme olisi heidän kanssaan tahranneet käsiämme profeettojen vereen” Näin te kuitenkin itse tunnustatte olevanne niiden jälkeläisiä, jotka murhasivat profeetat. Jatkakaa toki isienne tapaan, kunnes mitta on täysi! Te käärmee, te kyykäärmeitten sikiöt! Miten te voisitte välttää kadotustuomion? ”Kuulkaa siis: Minä lähetän teidän luoksenne profeettoja, viisaita miehiä ja lainopettajia. Toiset heistä te tapatte ja ristiinnaulitsette, toisia ruoskitte synagogissanne ja ajatte takaa kaupungista toiseen. Näin te tulette syypäiksi kaikkeen viattomaan vereen, joka maan päällä on vuodatettu, hurskaan Abelin verestä aina Sakarjan, Barakjan pojan, vereen asti, hänen, jonka te tapoitte temppelin ja alttarin välille. Totisesti: tämä sukupolvi joutuu vielä vastaamaan tästä kaikesta! ”Jerusalem, Jerusalem! Sinä tapat profeetat ja kivität ne, jotka on lähetetty sinun luoksesi. Miten monesti olenkaan tahtonut koota lapsesi, niin kuin kanaemo kokoaa poikaset siipiensä suojaan! Mutta te ette tahtoneet tulla. Kuulkaa siis: teidän temppelinne on jäävä asujaansa vaille. Sillä minä sanon teille, että te ette minua tästedes näe ennen kuin sanotte: ”Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä!”

Jeesus ei tuomitse profeettojen muistomerkkien rakentamista. Hän tuomitsee sen, että lainopettajat ja fariseukset tuomitsevat esivanhempiansa toiminnan, mutta jatkavat heidän toimintaansa. Tämä tulee ilmi, kun he vangitsevat, tuomitsevat ja ristiinnaulitsevat Jeesuksen.

Viimeinen ”voi teitä” lauselma on kaikkein vakavin. Sitä seuraa Jeesuksen sanat: ”Te käärmeet, te kyykäärmeitten sikiöt! Miten voisitte välttää kadotustuomion?” Siinä hän toistaa Johannes Kastajan sanat fariseuksille ja saddukeuksille (Matt. 3: 7). Opetus on, että lainopettajat ja saddukeukset eivät voi paeta tuomiota. Siltä ei kukaan voi välttyä (vrt. Johanneksen ilmestys 6: 15 – 17).

”Minä lähetän teidän luoksenne profeettoja, viisaita miehiä ja lainopettajia.” Tässä kuvataan Matteuksen seurakuntien (varhaisen kirkon) johtajia. Sana lähetän viittaa apostoleihin, sana apostoli suomennettuna on lähettiläs. Näitä fariseukset ja lainopettajat tulevat vainoamaan samalla tavoin, kuin heidän esi-isänsä vainosivat profeettoja.

Vanhan testamentin vainoituista mainitaan ensimmäisenä hurskas Abel, jonka hänen veljensä Kain tappoi. Sakarja, Barakjan poika, on toiseksi viimeinen kahdestatoista pienestä profeetasta. Hänestä ei kuitenkaan löydy tietoa, että hänet olisi tapettu. Voi olla, että kyse onkin toisesta Sakarjasta, pappi Jojadan pojasta, joka tapettiin temppelin esipihalla (2. Aik. 24: 20 – 22). Kyse on heprealaisen raamatun ensimmäisestä ja viimeisestä murhasta. Joskus on myös esitetty, että kyse oli profeetta Sakariaasta, profeetta Johannes Kastajan isästä.

Tekstimme loppuosa on koko luvun kaksikymmentäkolme huipennus. Siinä Jeesus persoonaksi tullessa Jumalan viisautena tuo Jumalalta sanoman pelastuksesta. Saman sanoman Hän ilmoitti jo aikaisemmin ”työn ja kuormien uuvuttamille” (Matt. 11: 28 – 30). Vanhassa testamentissa Jumalan vaeltava viisaus löysi asuinsijan ”rakastetussa kaupungissa” Jerusalemissa, missä hän ”asui rauhassa” (Siirak 24: 7 – 12).

Jerusalem on kaupunki, jota Jumala suojelee (Jes. 31: 5). Mutta se on myös kaupunki, jossa elettiin väärin (Jer. 6: 16). Siellä myös ensimmäinen marttyyri Stefanos sai surmansa (Ap.t. 7: 59). Jeesus kävi tässä kaupungissa usein. Kuvaus kanaemosta tuo esille hoivan, suojelun ja rakkauden. ”Temppelinne on jäävä asujaansa vaille” on vihje profeetta Jeremiaan ilmoittamaan Herran sanomaan: ”Mutta jos te ette kuuntele, minä minä teille sanon, tästä palatsista tulee rauniokasa” (Jer. 22: 5). Samalla Matteus kirjoittaa jo silloin tapahtuneesta temppelin tuhosta vuonna 70.

”Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä!” kertoo Ihmisen Pojasta, joka tulee tuomitsemaan ja tuomaan Jumalan valtakunnan. Samalla kannattaa huomata, että näin Jeesus oli jo kertaalleen otettu vastaan Jerusalemiin (Matt. 21: 9). Alkuperäinen teksti on psalmeista (Ps. 118: 26). Sanonta ”tästedes” toistuu vielä kaksi kertaa Matteuksen evankeliumissa (Matt. 26: 29, 64).

Profeettojen evankeliumi (vaihtoehto 2)

(Luuk. 11: 47 – 12: 1)

”Herra sanoi luokseen tulleille juutalaisille: ”Voi teitä! Te rakennatte muistomerkkejä profeettojen haudoille, mutta ketkä heidät tappoivat? Teidän isänne. Näin te tunnustatte ja hyväksytte isienne teot: he tappoivat profeetat, ja te rakennatte profetoille muistomerkit. Tämän vuoksi onkin Jumalan Viisaus sanonut: ”Minä lähetän heidän luokseen profeettoja ja apostoleja, ja he tappavat ja vainoavat näitä.” Niinpä tämä sukupolvi saa maksaa kaikesta profeettojen verestä, joka maailman luomisesta lähtien on vuodatettu, Abelin verestä aina Sakarjan vereen asti, hänen, joka surmattiin alttarin ja pyhäkön välille. Niin, minä sanon teille: tämä sukupolvi vaaditaan vielä tilille. ”Voi teitä, lainopettajat! Te olette vieneet tiedon avaimen. Itse te ette ole menneet sisälle, ja niitäkin, jotka ovat halunneet mennä, te olette estäneet.” Kun Jeesus lähti sieltä, lainopettajat ja fariseukset ahdistivat hellittämättä häntä kysymyksillään ja ottivat puheeksi kaikenlaisia asioita yrittäen houkutella hänet ansaan. He kuuntelivat valppaasti saadakseen hänet kiinni hänen omista sanoistaan. Väkeä oli tällä välin kokoontunut tuhatmäärin, niin että ihmiset jo tallasivat toisiaan. Jeesus rupesi ensin puhumaan opetuslapsilleen: ”Varokaa fariseusten hapatetta, tekopyhyyttä.”

Edeltävä teksti kertoo, että Jeesuksen sanat on osoitettu fariseuksille ja lainopettajille. Matteuksella on pidempi jakso, jossa hän käsittelee tätä samaa tekstiä (Matt. 23: 13 – 36).

Muistomerkkien rakentaminen profetoille on ongelmallinen kohta. Muistomerkkihän osoittaa kunnioitusta ja Jeesus toteaa ”hyväksytte isienne teot”, joka viittaa profeettojen kuolemaan. Selitys on todennäköisesti se, että lainopettajat eivät kuunnelleet profettoja eivätkä nytkään kuuntele Jumalan sanan julistajaa. Niinpä kyse on ironiasta: lainopettajat kunnioittavat kuolleita profettoja mutta eivät eläviä. Rakentamalla muistomerkkin he varmistavat, että profetta on kuollut eikä vaivaa enää heitä. Muistomerkkin rakentaminen on kunnioittamista, mutta lainopettajat eivät kuuntele Jumalan sanaa nytkään, toimien aivan samalla tavalla kuin edeltäjänsäkin.

”Jumalan Viisaus sanonut” antaa meidän ymmärtää, että seuraava lainaus olisi Raamatusta. Tällaista lainausta ei kuitenkaan ole Vanhassa testamentissa eikä muissakaan juutalaisissa kirjoituksissa. Jumalan Viisaudella tarkoitetaan Kristusta (vrt. esim. Matt. 23: 34; Luuk. 7: 35; Ap.t. 7: 52). Sitten Luukas tuo esille jotain kirjoitusajankohdasta: ”Minä lähetän heidän luokseen profeettoja ja apostoleja, ja he tappavat ja vainoavat näitä.” Sana apostolit kertoo, että nyt Luukas kirjoitti jo omasta ajastaan.

Paavali mainitsee ensimmäisen marttyyrin, Abelin (1. Moos. 4: 8 - 10), ja marttyyri Sakarjan (2. Aikak. 24: 20 – 22). Toista Aikakirjaa pidetään Vanhan testamentin viimeisenä kirjana. Näin kyseessä olisi Vanhan testamentin ensimmäinen ja viimeinen marttyyri. Matteuksen mukaan kyse oli Sakarjasta, Barakjan pojasta (Matt. 23: 35; Sak. 1: 1). Aikakirjan Sakarja on Jojadan poika. Luukas ei mainitse Sakarjan isän nimeä. Jotkut pitävät tässä mainittua Sakarjaa Johannes Kastajan isänä. Luukkaan idea on korostaa, että lainopettajat toistavat saman kuin heidän esi-isänsä: he eivät vastaanota Jumalan ilmoitusta. Tämä sukupolvi ei viittaa jonkin ajan ihmisiin, vaan todennäköisesti yleensä niihin, jotka eivät vastaanota Jumalan sanaa.

”Voi teitä, te lainopettajat! Te olette vieneet tiedon avaimen.” Ilmaus on samanaikaisesti kielteinen ja myönteinen. Myönteinen se on siinä mielessä, että Luukkaan seurakuntiin liittyneillä juutalaisilla lainopettajilla oli ”tiedon avain”, siis tieto Jumalasta. Tämä tieto johtaa myös tietoon Kristuksesta. Kielteistä on, että he eivät käyttäneet sitä oikealla tavalla.

Vanhan testamentin laki kykeni johdattamaan ihmisiä kohti Kristusta, mutta lainopettajien tulkinta laista esti sen. Varhaisessa kirkossa nähtiin, että tiedon avain on usko. Lainopettajat väittivät Jeesuksen toimivan paholaisen voiman avulla. Näin he yrittivät viedä ihmisiltä uskon Jeesukseen ja laittoivat ihmisten edestä oven kiinni taivasten valtakuntaan. Tätä samaa he tekivät pyrkiessään kumoamaan Jeesuksen opetuksen tai etsiessään Häneltä sellaista opetusta, josta Häntä voitaisiin syyttää maaherran edessä.

Jeesuksen poistuessa uskonnolliset johtajat koettivat saada Jeesuksen kiinni jostain väärästä opetuksesta. Hän oli muodostunut uhkaksi heille.

Jeesuksen opetus tehosi. Väen määräksi arvioidaan ”tuhattamäärin, niin että ihmiset jo tallasivat toisiaan. Jeesus varoittaa opetuslapsiaan ”fariseusten hapatteesta, tekopyhydestä. Hapate on Raamatussa vanhaa taikinaa, joka vaikuttaa uuteen taikinaan kohottavasti. Tässä kohdassa kyse on fariseusten liian ankarasta, Vanhaan testamenttiin perustuvasta opetuksesta. Vanhan testamentin isien perinnäissääntöjä ei pidä sekoittaa Uuden testamentin opetukseen.